

АНАЛІЗ УПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО УРЯДУВАННЯ
НА СУБРЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІTHE ANALYSIS OF DIGITAL GOVERNANCE IMPLEMENTATION
AT THE SUBREGIONAL LEVEL

У статті узагальнено, що цифровізація відіграє провідну роль у забезпеченні надання якісних послуг громадянам, відкритості й прозорості публічної влади. Зазначено, що проблематика оцінювання публічного управління й адміністрування на субрегіональному рівні є малодослідженою. Аналіз тренду цифрової трансформації публічного управління й адміністрування на субрегіональному рівні буде корисним задля коригування політики цифрового розвитку в районі. Проведена апробація авторської моделі оцінювання публічного управління й адміністрування на субрегіональному рівні (на прикладі Іллінецького району Вінницької області) продемонструвала можливість її використання. Показано, що впродовж 2014–2018 рр. результати оцінювання діяльності Іллінецької РДА у сфері цифрового урядування свідчать про динаміку, що зростає, основних показників. Проте, відповідно до розробленої рейтингової шкали, за значенням інтегрального індексу впродовж аналізованого періоду Іллінецький район відповідає низькому рівню розвитку. Здійснено візуалізацію результатів використання моделі оцінювання. Обґрунтовано, що результати дослідження будуть корисні для коригування політики цифрового розвитку Вінницькою РДА у Вінницькій області, куди ввійшов Іллінецький район. Проведений аналіз упровадження цифрового урядування на субрегіональному рівні дає змогу визначити такі шляхи підвищення рівня розвитку цифрового урядування в районі: надання інтегрованих електронних послуг за життєвими та бізнес-ситуаціями; розвиток і стимулювання використання е-сервісів фізичними та юридичними особами; розвиток електронних публічних закупівель, електронних договорів і рахунків, електронних аукціонів; стимулювання використання електронних послуг фізичними та юридичними особами; оприлюднення й регулярне оновлення наборів даних у формі відкритих даних; розвиток інституту електронних звернень та електронних петицій; розвиток інструментів «відкритий бюджет», «громадський бюджет», онлайн обговорення проектів нормативно-правових актів та інших інструментів участі громадян у прийнятті управлінських рішень; запровадження електронних форм зворотного зв'язку на офіційному веб-сайті РДА; розвиток системи внутрішнього електронного документообігу; запровадження цифрових робочих місць задля підвищення ефективності виконання працівниками РДА посадових обов'язків і зменшення витрат на апаратне забезпечення, відрядження.

Ключові слова: цифрова трансформація, цифрове урядування, цифровізація публічного управління й адміністрування, тренд, субрегіональний рівень, індекс.

It is generalized that digitalization plays a leading role in ensuring the provision of quality services to citizens, openness and transparency of public authorities. It is noted that the issues of assessing public management and administration at the subregional level are underinvestigated. The analysis of the trend of digital transformation of public management and administration at the subregional level will be useful for adjusting the digital development policy in the district. The approbation of the authors' model of assessing public management and administration at the subregional level (on the example of Illintsi Raion of Vinnytsia Oblast) proved that it can be efficiently used. It is shown that during 2014–2018 the results of the assessment of Illintsi RSA activities in the field of digital governance testify to the growing dynamics of the main indicators. However, according to the developed rating scale Illintsi Raion corresponds with a low level of development in terms of the value of the integrated index during the analyzed period. The results of using the assessment model are visualized. It is substantiated that the results of the investigation will be useful for adjusting the digital development policy of Vinnytsia RSA in Vinnytsia Oblast, Illintsi Raion being part of it. The analysis of digital governance implementation at the subregional level makes it possible to specify the following ways of increasing the level of digital governance development in the raion: provision of integrated e-services for life and business situations; development and stimulation of the use of e-services by individuals and legal entities; development of electronic public procurement, electronic contracts and invoices, electronic auctions; stimulation of the use of e-services by individuals and legal entities; promulgation and regular updating of data sets in the form of open data; development of the institute of electronic appeals and electronic petitions; development of "open budget" and "public budget" tools, online discussion of draft regulations and other tools for citizen participation in management decisions; introduction of electronic feedback forms on the official website of the RSA; development of the internal electronic document management system; introduction of digital workplaces aimed at increasing the efficiency of RSA employees and reduce hardware and business trips expenses.

Key words: digital transformation, digital governance, digitalization of public administration and administration, trend, the subregional level, index.

УДК 004:352.07(045)
DOI <https://doi.org/10.32843/rma2663-5240-2021.23.10>

Ніколіна І.І.

к. наук з держ. упр., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та адміністрування
Вінницький торговельно-економічний
інститут
Київського національного
торговельно-економічного університету

Гулівата І.О.

к. пед. наук, доцент,
доцент кафедри економічної
кібернетики та інформаційних систем
Вінницький торговельно-економічний
інститут
Київського національного
торговельно-економічного університету

Постановка проблеми в загальному вигляді. Цифровізація публічного управління відіграє провідну роль у забезпеченні надання якісних послуг громадянам, відкритості й прозорості публічної влади. Проведений аналіз тренду цифрової трансформації публічного

управління й адміністрування в Україні на основі міжнародних досліджень показав, що Україна продемонструвала загальне зростання:

– у рейтингу індексу розвитку е-урядування EGDI у 2020 р. піднялася на 13 позиції порівняно з 2018 р.;

– у рейтингу індексу е-участі EPI у 2020 р. піднялася на 29 позицій порівняно з 2018 р. та увійшла в групу країн із високим рівнем е-участі;

– у рейтингу інноваційного індексу GII у 2020 р. піднялася на 2 позиції порівняно з 2018 р.;

– у рейтингу глобального індексу підключення GCI у 2019 р. піднялася на 4 позиції порівняно з 2018 р. [1, с. 59].

Проте потрібно завважити, що глобальна цифрова трансформація прискорюється й досягнення України порівняно з цифровізацією світу особливо в умовах пандемії не виглядають таким реактивними.

Оцінювання результатів цифровізації з урахуванням специфіки цього процесу на різних рівнях управління, а не лише національному є важливою умовою в аналізі діяльності органів публічного управління.

В Україні вже ведеться робота з розробки й апробації математичних моделей вимірювання процесів цифровізації на місцевому рівні [1; 2]. Водночас завважимо, що існують певні проблеми з використанням статистичних інструментів для моніторингу [3] на регіональному та субрегіональному рівнях. Загалом основними проблемами, які відзначені представниками статистичних органів у процесі збирання й аналізу звітності в країнах Східного партнерства, є відсутність відповідних статистичних підрозділів, брак коштів для організації досліджень і кваліфікованого персоналу, а також недосконалість відповідних інструментів для збирання даних (анкети, методичні матеріали для формування вибірок тощо). І.Ю. Єгоров і В.Ю. Грига наголошують на низькому рівні зацікавленості з боку державних органів, що посилює окреслені проблеми [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні є праці провідних вітчизняних науковців, у яких розкрито сутність цифрового урядування, його становлення й розвиток в Україні та світі [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте проблематика оцінювання публічного управління й адміністрування на субрегіональному рівні є малодослідженою.

Мета статті – з'ясувати, роль цифровізації в забезпеченні надання якісних послуг громадянам, відкритості й прозорості публічної влади.

Виклад основного матеріалу. У публічно-управлінському дискурсі децентралізація означає процес передачі частини владних повноважень, ресурсів і відповідальності від органів державної влади до органів місцевого самоврядування з дотриманням принципу самоврядування й територіальної організації влади в Україні органи влади субрегіонального та місцевого рівнів отримали більше повноважень і ресурсів для їх реалізації.

Сьогодні зростає вагомість влади на субрегіональному (районному) рівні. Аналіз тренду цифрової трансформації публічного управління й адміністрування на субрегіональному рівні буде корисним задля коригування політики цифрового розвитку.

Доцільно мати методологічний інструментарій для вимірювання впровадження цифрового урядування на субрегіональному рівні (зробимо це на прикладі Іллінецького району Вінницької області, який унаслідок дії Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17 липня 2020 року № 3650 увійшов до Вінницького району).

Розроблена методика для системного аналізу стану цифровізації публічного управління й адміністрування на рівні територіальних громад показала свою ефективність [2; 3]. Використаємо розроблену методику для оцінки рівня розвитку цифрового урядування Іллінецької районною державною адміністрацією. Для цього проаналізовано документацію, звіти й інші нормативно-правові акти Іллінецької РДА, проведено детальний аналіз зручності та наповненості користувацького інтерфейсу сайту РДА й діяльності ЦНАП упродовж 2014–2018 рр.

Візуалізацію стану цифрового урядування в Іллінецькому районі Вінницької області впродовж 2014–2018 рр. наведено на рис. 1.

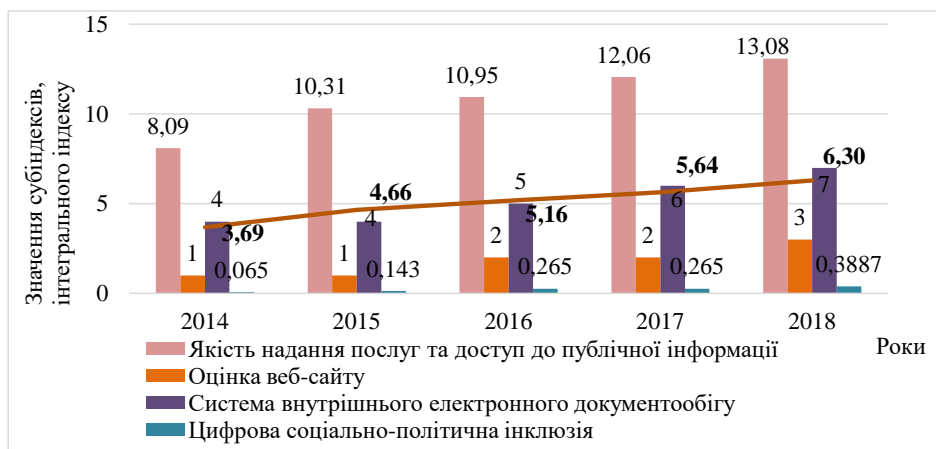

Рис. 1. Результати оцінювання розвитку цифрового урядування в Іллінецькому районі Вінницької області впродовж 2014–2018 рр.

Результати оцінювання діяльності Іллінецької РДА впродовж 2014–2018 рр. свідчать про динаміку, що зростає, основних показників у сфері цифрового урядування. Темп зростання розрахованого інтегрального індексу за п'ять років становить 170%. Проте, відповідно до розробленої нами рейтингової шкали, за значенням інтегрального індексу впродовж аналізованого періоду Іллінецький район відповідає рівню Е – низькому рівню розвитку цифрового урядування.

Варто зазначити, що серед субіндексів найбільшого зростання впродовж 2014–2018 рр. зазнав показник цифрової соціально-політичної інклюзії, темп зростання якого становив 598%, найменшого зростання – показник якості надання послуг і доступ до публічної інформації з темпом зростання 171%.

Розглянемо більш детально динаміку показників якості надання послуг і доступ до публічної інформації (рис. 2).

Рис. 2. Оцінка якості надання послуг і доступу до публічної інформації Іллінецької РДА впродовж 2014–2018 рр.

Рис. 3. Оцінка розвитку цифрової соціально-політичної інклюзії Іллінецькою РДА впродовж 2014–2018 рр.

Іллінецька РДА надає легкий доступ до загальної інформації щодо своєї діяльності й посадових осіб, але інформація щодо поточної діяльності (плани закупівель, бюджет, проекти, аукціони, конкурси, наявні вакансії) висвітлена не в повному обсязі. На сайті РДА широко подана інформація щодо надання адміністративних послуг, діє електронна черга, водночас список доступних у цифровому форматі послуг досить обмежений.

Значно обмежені в Іллінецькій РДА можливості зворотного зв'язку з громадськістю. Практично всі інструменти, а саме: онлайн-опитування, зв'язок із соціальними мережами, онлайн-трансляції засідань тощо, відсутні. Практично в повному обсязі надано доступ до публічної інформації. Протягом 2017–2018 рр. зросло фінансування діяльності ЦНАП при Іллінецькій РДА, проведено реконструкцію офісу, але запровадження провідних технологій у роботі центру лише розпочинається.

Також проаналізуємо більш детально динаміку показників цифрової соціально-політичної інклюзії (рис. 3).

Рівень соціально-політичної інклюзії в районі досить низький. Як наслідок, люди чи групи людей з особливими потребами мають обмежений доступ до влади та прийняття рішень органами влади й, отже, часто не можуть узяти участь у процесах розроблення та прийняття рішень, що впливають на їхнє повсякденне життя.

Соціальне відторгнення є проявом прямого порушення базових прав людини – права на якісну освіту, на медичні послуги, на прийнятний рівень життя, на захист своїх інтересів і загалом на участь в економічному, соціальному, культурному, політичному житті. Існує гостра потреба в збільшенні фінансування цієї сфери розвитку цифрового урядування в районі й забезпечення доступу до інформації, надання адміністративних послуг

і підтримки зворотного зв'язку для людей з особливими потребами.

Результати оцінювання діяльності Іллінецької РДА впродовж 2014–2018 рр. дають змогу визначити прогалини в розвитку цифрового урядування Іллінецькою РДА, а саме: відсутність можливості надання ключових і найбільш поширених послуг громадянам; відсутність загальної інфраструктури безпеки; необхідність модернізації політики та законодавчої бази задля забезпечення безпеки й конфіденційності інформації і трансакцій; низький рівень чіткості й прозорості інформації, якості надання послуг; низька кваліфікація робочої сили в питаннях упровадження цифрового урядування.

Висновки. Апробація моделі продемонструвала можливість її використання для оцінки розвитку цифрового урядування на субрегіональному рівні.

Проведений аналіз упровадження цифрового урядування дає змогу визначити такі шляхи підвищення рівня розвитку цифрового урядування на субрегіональному рівні: запровадження електронних послуг, у тому числі адміністративних, у всіх сферах суспільного життя, а також надання інтегрованих електронних послуг за життєвими та бізнес-ситуаціями; розвиток і стимулювання використання е-сервісів фізичними та юридичними особами; розвиток електронних публічних закупівель, електронних договорів і рахунків, електронних аукціонів; стимулювання використання електронних послуг фізичними та юридичними особами; оприлюднення й регулярне оновлення наборів даних у формі відкритих даних; розвиток інституту електронних звернень та електронних петицій; розвиток інструментів «відкритий бюджет», «громадський бюджет», онлайн обговорення проектів нор-

мативно-правових актів та інших інструментів участі громадян у прийнятті управлінських рішень; запровадження електронних форм зворотного зв'язку на офіційному веб-сайті РДА; розвиток системи внутрішнього електронного документообігу; запровадження цифрових робочих місць задля підвищення ефективності виконання працівниками РДА посадових обов'язків і зменшення витрат на апаратне забезпечення, відрядження тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ніколіна І.І. Аналіз тренду цифрової трансформації публічного управління та адміністрування в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 19. С. 53–59. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/19-2020/12.pdf>.
2. Assessment of digitalization of public management and administration at the level of territorial communities / I.I. Nikolina, I.O. Hulivata, L.P. Husak, L.M. Radzihovska, I.I. Nikolina. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2020. № 5. Р. 150–156.
3. Ніколіна І.І. Модель інтегральної оцінки цифрового врядування на місцевому рівні. *Ефективність державного управління* : збірник наук. праць : у 2 ч. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Вип. 4 (65). Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. Ч. 1. С. 155–166. URL: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/226469>.
4. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді / за заг. ред. І.С. Куспляк, А.О. Серенок. Вінниця : ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2017. 78 с.
5. Єгоров І.Ю., Грига В.Ю. Порівняльний аналіз наявності індикаторів цифровізації в Україні та інших країнах Східного партнерства ЄС. *Статистика України*. 2019. № 3. С. 56–62.
6. Цифрове врядування : монографія / О.В. Карпенко, Ж.З. Денисюк, В.В. Наместнік та ін. ; за ред. О.В. Карпенка. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. 336 с.